

12th HA National Forum Proceedings

A11

วิถีสุขภาพ...ฉบับชาวบ้าน

16 มีนาคม 2554 เวลา 9.00-10.00 น.

ห้อง Sapphire 1

ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

ภญ.ธีรรัตน์ สุวรรณาลัย (โรงพยาบาลหนองม่วงไข่)

ธวัชชัย กันทวันนา (เทศบาล ต.ริมปิง ลำพูน)

ผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์ (อสม.ต.ท่าช้าง)

นพ.สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ (ผู้ดำเนินการอภิปราย)

การอ้างอิง

สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ และคณะ. “วิถีสุขภาพ...ฉบับชาวบ้าน” 12th HA National

Forum Proceedings: ความงามในความหลากหลาย. สถาบันรับรองคุณภาพ
สถานพยาบาล (องค์การมหาชน), www.ha.or.th, 2554.

เกริ่นนำ

นพ.สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ (ผู้ดำเนินการอภิปราย)

เรียนท่านผู้เข้าประชุมทุกท่าน เป็นโอกาสดีที่พวกเราได้มาพบกันในวันนี้ เรื่องที่จะพูดในวันนี้เป็นเรื่องที่ยังไม่เคยได้ยินที่ไหนมาก่อน ก่อนอื่นผมขอแนะนำ วิทยากร:

ท่านแรกเป็นเภสัชกร คือ อาจารย์ธีรรัตน์ สุวรรณาลัย ท่านเป็นเภสัชกร ทำงานที่โรงพยาบาลหนองม่วงไข่ มีประสบการณ์ทำงานในโรงพยาบาลชุมชนมา 10 กว่าปี ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของโรงพยาบาล เป็นผู้ดำเนินการหลัก ในการส่งผลงานเข้าประกวด ในการประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประเภทหน่วยงานองค์กรภาครัฐในส่วนภูมิภาค ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี วันนี้ก็จะได้นำ ผลงานที่เกี่ยวกับการทำงานในโรงพยาบาลชุมชนมาเล่าให้พวกเราฟัง

ท่านต่อไปคือ อาจารย์ธวัชชัย กันทวันนา หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ท่านจบปริญญาโท สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับ ระบบสุขภาพและชุมชน เช่น เรื่องการพัฒนาแบบองค์รวมโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน การเสริมสร้างพลังอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านในการดูแลผู้สูงอายุที่ เจ็บป่วยเรื้อรัง และการวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการจัดทำธรรมนูญ ว่าด้วยระบบสุขภาพ ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน วันนี้ท่านจะมาเล่างาน ที่ทำในภาคของเทศบาลที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลและชุมชน

วิทยากรอีกท่านหนึ่งผ่านน้ำท่วมมา คือ อาจารย์ผดุงศิลป์ สุวรรณพงศ์ ประธาน อสม. ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่านจบ รัฐศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำงานเกี่ยวกับการดูแล สุขภาพประชาชนมากกว่า 20 ปี เคยได้รับเลือกเป็น อสม.ดีเด่นระดับจังหวัด ลำสุดได้รับคัดเลือกเป็นบุคคลตัวอย่างในการดูแลสุขภาพเกษตรกร ได้รับรางวัลจาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเมื่อปี 2553

วันนี้เรามีวิทยากรที่จะมาคุยเกี่ยวกับงานที่บูรณาการเป็นเนื้อเดียวกัน จาก
ภาครัฐคือโรงพยาบาล จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นคือเทศบาล และภาค
อาสาสมัคร คือ อสม. ที่ทำงานในชุมชน

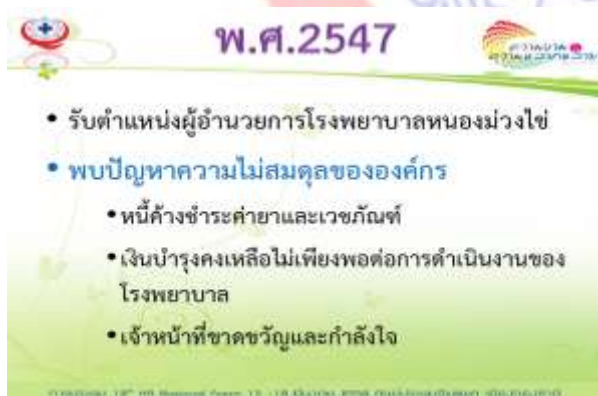
ท่านแรกขอเรียนเชิญ อาจารย์ธีรรัตน์ เล่าเรื่องงานที่ท่านทำที่โรงพยาบาล
หนองม่วงไข่ เชิญครับ

จากชีวิต.....สู่วิถีพอเพียง

ภญ.ธีรรัตน์ สุวรรณาลัย

เรียนท่านผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ดิฉันเองทำงานโรงพยาบาลชุมชนมา 10
กว่าปี วันนี้จะมาเล่าเรื่องที่โรงพยาบาลเราดำเนินงาน หลายๆ คนอาจจะสงสัยว่า
ทำไมโรงพยาบาลทำเรื่องของวิถีพอเพียง เราก็จะพูดถึงเรื่องของการนำเศรษฐกิจ
พอเพียงมาสู่การปฏิบัติในองค์กร

เส้นทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

พ.ศ.2547

- รับตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองม่วงไข่
- พบปัญหาความไม่สมดุลขององค์กร
 - หนี้ค้ำชำระค่ายาและเวชภัณฑ์
 - เงินบำรุงคงเหลือไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานของโรงพยาบาล
 - เจ้าหน้าที่ขาดขวัญและกำลังใจ

ภูมิหลัง

โรงพยาบาลของเรามีปัญหาล้ายๆ กับ
หลายๆ โรงพยาบาล คือในปี 2547 เราพบปัญหา
เรื่องการปรับระบบสุขภาพ เกิดความไม่สมดุล ทั้ง
ในเรื่องของหนี้ค้ำชำระ เงินบำรุงก็ไม่พอ
เจ้าหน้าที่ก็จะขาดขวัญและกำลังใจ

พ.ศ.2547

- ลักษณะประชากรและสภาวะสุขภาพ
 - ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง (โรคเบาหวาน , โรคความดันโลหิตสูง,โรคหัวใจ) ยังไม่มีระบบการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม
 - ประชากรวัยแรงงาน ประกอบอาชีพทางการเกษตร และปศุสัตว์ มีการใช้สารเคมีในการประกอบอาชีพ ส่งผลด้านสุขภาพและต้นทุนการผลิตสูง
 - โรคที่พบมากที่สุดคือมะเร็ง เนื่องจากการบริโภคอาหารดิบ

อีกประเด็นหนึ่งที่มองควบคู่กันไป คือ
ลักษณะประชากร โดยมากวัยแรงงานจะออก
นอกถิ่น ที่เหลือเป็นผู้สูงอายุ มีปัญหาการ
เจ็บป่วยเรื้อรังค่อนข้างมาก วัยแรงงานที่
ประกอบอาชีพในท้องถิ่นก็จะประกอบอาชีพ
ทางการเกษตร มีการใช้สารเคมีค่อนข้างมาก เรา
เป็นแหล่งปลูกพริกที่สำคัญส่งโรงงาน

จุดเริ่มต้นของเส้นทาง

- ศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพิจารณาเหตุ ปัจจัย และสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาล ของชุมชน ในภาพรวม
- องค์กรแห่งนี้เหมาะสม และสามารถน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เห็นเป็น รูปธรรมได้

Technology 18th HA National Forum 15 - 18 March 2011, IMPACT Convention Center, Nonthaburi

จุดเริ่มต้นของเส้นทาง

จุดเริ่มต้นคือท่านผู้อำนวยการของเรา ศึกษาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วเห็นว่า โรงพยาบาลของเราเหมาะที่จะน้อมนำหลัก ปรัชญานี้มาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

จุดเริ่มต้นของเส้นทาง

- จุดเริ่มต้นจากการทำกิจกรรม เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ เรียนรู้จากการปฏิบัติ และขยาย กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

Technology 18th HA National Forum 15 - 18 March 2011, IMPACT Convention Center, Nonthaburi

เราเริ่มต้นจากการทำกิจกรรมเกษตร อินทรีย์ เนื่องจากว่าในระบบงานสาธารณสุขจะ ยังไม่ค่อยเข้าใจ หรือว่าความเข้าใจความรู้อยู่ถึง เรื่องของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่อนข้างจะน้อย

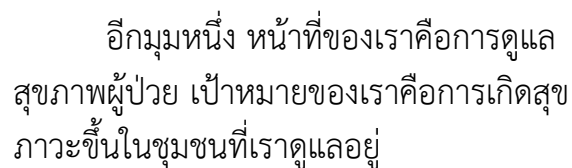
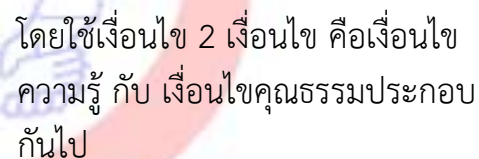
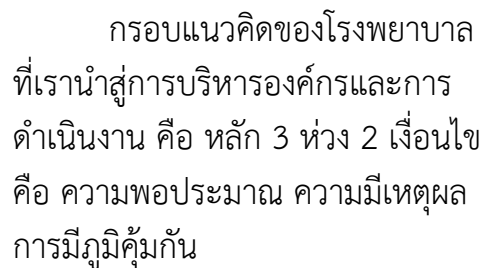
ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

- คือพระราชปณิธานที่ชี้แจงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน ของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ
- เพื่อให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ไม่ว่าเมื่อต้อง เผชิญกับวิกฤตการณ์ หรือ การเปลี่ยนแปลงใดๆ
- บนพื้นฐานวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยนำมาประยุกต์ใช้

Technology 18th HA National Forum 15 - 18 March 2011, IMPACT Convention Center, Nonthaburi

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เรามองว่าหลักปรัชญานี้สามารถเอาไปใช้ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ระดับรัฐ จนถึง ระดับประเทศได้ ไม่ว่าจะต้องเจอกับวิกฤตการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตาม การจะทำแบบ พื้นฐานชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย

เป้าหมายของการพัฒนาคน คือ ชีวิตครอบครัวและหน้าที่การงานจะต้องอยู่ในสภาพที่สมดุลกัน ไม่ใช่หนักไปด้านใดด้านหนึ่ง

ในเรื่องระบบการดำเนินงาน ด้วยความที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ เราจะเน้นเรื่องระบบธรรมาภิบาลและหลักศาสนาควบคู่กันไปในการดำเนินงาน ซึ่งทั้งสองเส้นทางนี้ต้องยอมรับว่าใช้เวลานาน

การสนับสนุนด้านองค์ความรู้

เราเริ่มทำกิจกรรมตั้งแต่ปี 2547 อย่างที่นำเรียน แต่ว่าการทำเป็นรูปธรรมเรามาเริ่มปี 2551 คือ เราเชิญอาจารย์ศุภกมลลา จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตมาสอนเราเกี่ยวกับการใช้ EM

พอเราได้ความรู้จากอาจารย์ ก็นำมาสู่การปฏิบัติ

ผลิตภัณฑ์และกิจกรรมในโรงพยาบาล

อันนี้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ เรา
ทำหลายอย่าง หลายตัว

เราใช้ตัว EM ฟ่นลงในระบบบำบัดน้ำ
เสีย เนื่องจากว่าของเรามีปัญหาเรื่องกลิ่น

ใช้สุโตจุ ฟ่นไล่แมลง นี่เป็นต้นพุทราที่
กำลังบาน

เราเอาไปใช้ในงานขัดล้างต่างๆ ทุก
กิจกรรม ทุกหน่วยงาน เพื่อลดการใช้สารเคมี
พวกซันไลต์ พวกแปป เราจะใช้สารชีวภาพเป็น
หลัก

พอใช้ไประยะหนึ่ง เราก็พบความ
เปลี่ยนแปลง จากประสบการณ์ของเรา พบว่า
ตัวน้ำยาเอนกประสงค์ที่เราผลิตจากเปลือก
ผลไม้ จะใช้ได้ดีกับการขัดล้างพวกสแตนเลส
และแก้ว

จัดตั้งกลุ่มกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง

พอเราทำกิจกรรมมาได้ระยะหนึ่ง เราก็ตั้งเป็นกลุ่มกิจกรรมขึ้นมา

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง
- สร้างการมีส่วนร่วมแก่บุคลากรที่สนใจ
- ขยายกิจกรรมต้นแบบที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย ญาติ บุคลากร
- เผยแพร่ความรู้/ทักษะแก่ประชาชนทั่วไป กลุ่มแกนนำ นักเรียน หน่วยงาน องค์กรที่สนใจ

วัตถุประสงค์หลักของเรา คือ ต้องการให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน สร้างการมีส่วนร่วม และขยายกลุ่มเป้าหมายออกไปให้มากขึ้น

การปลูกพืช

อันนี้เป็นกิจกรรมที่เอามาให้ดู เรื่องของการปลูกผัก นี่คือคุณแม่ครัวของเรา เราจะเน้น concept ในเรื่องของการ “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก”

บริเวณรอบๆ โรงครัวของเราจะปลูกผัก โดยใช้ปุ๋ยชีวภาพที่เราผลิตขึ้นเองในโรงพยาบาล ถั่วฝักยาวนี่ก็ค่อนข้างยาว

นี่เราก็ปลูกเอง บริเวณโรงครัวก็จะมีพืชผักสวนครัว เราก็จะได้ลดค่าใช้จ่าย

ในเรื่องของการปลูกหญ้าแฝก ท่านนี้
ผู้อำนวยการโรงพยาบาล คุณหมอสมศักดิ์
ท่านจะใช้แรงงานพวกเราเต็มที่นะคะ

ที่เห็นในภาพนี้ไม่มีแรงงานต่างด้าว เจ้าหน้าที่หมดเลย สำคัญที่สุดนี้หัวหน้า
ฝ่ายการพยาบาล นี่ทันตแพทย์

การเลี้ยงสัตว์

ในเรื่องของการเลี้ยงสัตว์ เรามีคอนโดมิ
เนียมสัตว์ด้วย ได้จากการบริจาคของชาวบ้าน
ถ้าทางเหนือจะรู้ว่าอันนี้เป็นบ้านเล็กที่เค้าใช้
ถวายให้ใช้ในงานศพ คือเหมือนกับอุทิศให้คน
ตาย

เราเลี้ยงหลายชนิด มีไก่อว มีห่าน

ไข่ไก่

ไข่ห่าน

เปรียบเทียบกัน

เลี้ยงวัวเป็นเครื่องตัดหญ้าชีวภาพสำหรับพื้นที่ 30 กว่าไร่

หมูได้มาจากนายอำเภอ

ผลพลอยได้คือมีการ
ทำก๊าซชีวภาพเอาไปใช้ในโรง
ครัวของโรงพยาบาล ทำให้
ประหยัดก๊าซที่จะต้องใช้

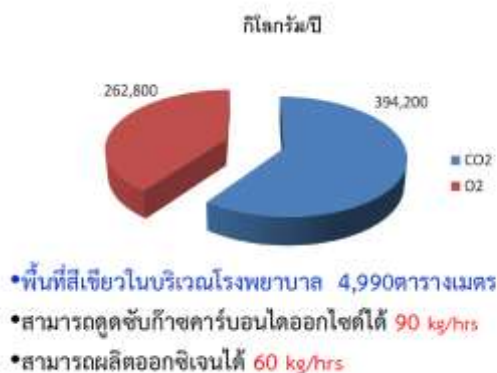
เลี้ยงไส้เดือนแดง เอา
มาใช้ในเรื่องของการย่อย
สลายทางชีวภาพ และตัวมูล
ไส้เดือนกับฉีเป็นปุ๋ยชั้นดี

อนุรักษ์พันธุ์พืช

ได้คำแนะนำจาก ดร.
พิสิฐ วรอุไร ว่าต้นไม้จะมีค่า
เมื่อมีชื่อ และมีคุณสมบัติ

การลดโลกร้อน

เราทำเรื่องของการลดโลกร้อนด้วย มี
การสำรวจข้อมูลว่าต่อปีเราสามารถลด
คาร์บอนไดออกไซด์ และผลิตออกซิเจนได้
เท่าไร

จากผลการแนะนำการเพาะชำกล้าไม้ สำนักงานป่าไม้เขตนครราชสีมา กรมป่าไม้

ปริมาณขยะที่เราคัดแยกเป็นขยะรีไซเคิล
เราคัดแยกได้ประมาณ 2 ตันต่อปี

ทำปุ๋ยหมักใช้แนวของชีวภาพทั้งหมด

Car Pool

- โรงพยาบาลจัดรถรับส่งเจ้าหน้าที่และบุตรหลาน
- สามารถลดจำนวนรถที่ขับไปกลับได้เฉลี่ย 10 คัน
- ประหยัดค่าน้ำมันรถได้เฉลี่ย 1,500 บาท/คน /เดือน
- รวม 15,000 บาท /เดือน
- นักเรียนประหยัดค่าน้ำมันรถได้เฉลี่ย 200 บาท/คน /เดือน
- รวม 2,000 บาท
- ภาพรวมสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ 20,400 บาท/เดือน

Car Pool จัดรถตู้โรงพยาบาลรับส่งเจ้าหน้าที่และบุตรหลาน เราประหยัดได้ 2 หมื่นต่อเดือน และที่สำคัญคือเราลดการปล่อยก๊าซพิษ ลดปริมาณรถที่ต้องเข้ามาโรงพยาบาลต่อวันได้ประมาณ 10 คัน

การเสริมสร้างจริยธรรมในบุคลากร

เรามีการสร้างเสริมจริยธรรมให้กับเจ้าหน้าที่ ใช้หลักของศาสนา ตรง OPD
เราจะมีเรื่องของการสวดมนต์ นั่งสมาธิ

ผลการสำรวจเรื่องสมาธิบำบัด

หมวด	การปฏิบัติงานบุคลากร(ร้อยละ)	
	ปีงบประมาณ 2552	ปีงบประมาณ 2553
หมวดทาบ(การทำบุญตักบาตร/การร่วมกิจกรรมทางศาสนา/ การบริจาคทรัพย์/การปล่อยสัตว์)	84.64	90.23
หมวดคิด(การจัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม / การส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยของตนเอง/ การปลูกต้นไม้)	81.2	94.16
หมวดกาวนา(การสวนมนต์ /นั่งสมาธิ/ แผ่เมตตา/ฟังธรรมะบรรยาย/ การออกกำลังกายยืดเหยียดกล้ามเนื้อ)	47.08	83.23
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	70.93	89.21

ที่มา:ข้อมูล 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

ผลการสำรวจเรื่องสมาธิบำบัด พบว่า ปี 2553 เพิ่มขึ้น 70% ขึ้นมาเป็น 89%

เรื่องของการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

มีกิจกรรมนิมนต์พระมาบิณฑบาตที่โรงพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยและญาติทำบุญร่วมกัน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

จากการทำไประยะหนึ่ง เราพบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เมื่อก่อนที่โรงพยาบาลจะเป็นที่รกร้าง ดินก็เป็นดินลูกรัง ตอนนี้ก็กลายเป็นสวนแบบกึ่งรีสอร์ท

อันนี้พวกผลไม้ ที่โรงพยาบาลมีส่วนหนุนด้วยนะคะ

การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตการปฏิบัติงาน

ผ่านมา 3 ปี เราเริ่มเห็นพฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไป

92% ของบุคลากรใช้ชีวิตวิถีในครัวเรือน

สามารถประหยัดได้ 300-600 บาทต่อเดือน

สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นมาตามวิถีพอเพียง

สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นมาตามวิถีพอเพียง

กิจกรรม	จำนวนครัวเรือน	มูลค่า (บาท/เดือน)
การคัดแยกขยะรีไซเคิล	40	4,440
ลดการใช้น้ำ	18	790
ลดการใช้ไฟฟ้า	12	1,820
ลดการใช้น้ำมัน	20	19,350
การปลูกผักกินเอง	41	-
การปลูกต้นไม้ในบ้าน	54	-

สิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้น คือ บางครอบครัวเริ่มแยกขยะ เริ่มมีการลดใช้น้ำใช้ไฟ ลดการใช้น้ำมัน บางบ้านปลูกผักกินเอง ปลูกต้นไม้

เรามีเว็บไซต์ด้วย ลิงค์กับเว็บไซต์
โรงพยาบาล
ให้เจ้าหน้าที่ของเรามาเขียนเรื่องเล่า

จากงานประจำสู่วัตถุประสงค์

สิ่งที่ได้ตามมาอีกอัน คือเริ่มเกิดนวัตกรรม

ประดิษฐ์ Eye shield

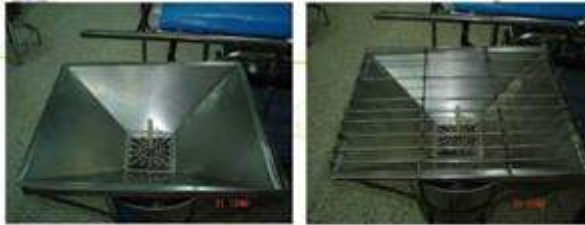
เป็นผลงานของน้องที่ ER เรื่องของผ้า
ครอบตาจากวัสดุเหลือใช้ ชาวบ้านพึงพอใจมาก
เนื่องจากว่า เบา แล้วถ้ามั่นชำรุด เค้าก็จะสอน
ชาวบ้านให้ทำด้วยนะคะ

ประดิษฐ์ แทนวางเข็ม

เป็นแทนวางเข็ม นี่ก็เกิดจากการทบทวน
อุบัติการณ์เข็มทิ่มตำ

อันนี้ทำจากกล่องโมจิจะคะ

ผลลัพธ์

1. แผ่นกันขยัดเข็มสามารถป้องกันขยัดเข็มหลุดเข้าไปในระบบบับได้
 2. แผ่นกันขยัดเข็มทำความสะอาดได้ง่าย สะดวกต่อการใช้
- เจ้าหน้าที่พึงพอใจร้อยละ 100

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

ตะแกรงกันขยัดเข็ม

เป็นตะแกรงกันขยัดเข็ม
เนื่องจากว่าม้นเคยมีวัสดุหล่นเข้าไปในระบบ
ก็เป็นนวัตกรรมของพี่ช่าง

ใช้สายไฟแรงสูงที่รื้อทิ้งแล้ว แกะเอาลวดอลูมิเนียมใส่ในออก
จนเหลือเฉพาะแกนอลูมิเนียม ด้านในออก

ผลลัพธ์

1. โรงพยาบาลประหยัดค่าใช้จ่ายลดลง/ต่อปี 6,000 บาท (ปีละ 5 อัน)
2. เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานอุปกรณ์ Stylet แบบประยุกต์ พึงพอใจร้อยละ 100
3. สามารถประยุกต์ใช้เป็น Stylet ในการใส่ Foley's cath ในผู้ป่วยที่ใส่สายสวนปัสสาวะได้ยาก

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพค เมืองทองธานี

Stylet แบบประยุกต์

ใช้พวกลวดอะลูมิเนียมใส่ในของ
สายไฟแรงสูงเอามาใช้แทนพวกวัสดุ
การแพทย์

อุปกรณ์ทดสอบการรั่วของระบบให้ยาสลบ

อุปกรณ์ทดสอบการรั่วของระบบให้ยาสลบ

เป็นอุปกรณ์ทดสอบการรั่วของยาสลบ
ทำกันง่ายๆ

จะเห็นว่าเราเริ่มมีนวัตกรรมแบบ
พอเพียงเกิดขึ้น

ภาคชุมชน

ในภาคของชุมชน เป็นกิจกรรมเราพาชาวบ้านเดินออกกำลังกาย แล้วก็พาไป
ออกกำลังกายแบบยืดเหยียด

แพทย์แผนไทย

เจริญสติเพลงดั่งดอกไม้บาน

ลมหายใจเข้า
ลมหายใจออก
ดั่งดอกไม้บาน
ภูผาใหญ่กว้าง
ดั่งสายน้ำจำเริญ
ดั่งนภาภาค
อันบางเบา

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

อันนี้เป็นของงานแพทย์แผนไทยนะคะ จะใช้หลักของศาสนาควบคู่กันไป

เยาวชนกับงานสาธารณสุข

อันนี้เป็นเรื่องของ การรณรงค์งานสาธารณสุขเข้าไปกับเรื่องของ การกระตุ้น
เยาวชนให้รู้จักรักสิ่งแวดล้อมด้วย ก็จะมีหลากหลายกิจกรรม

นี่ก็พาเด็กๆ ไปปลูกป่า

การเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งเรียนรู้สำหรับหน่วยงาน

ตอนนี้เราก็ทำเป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ก็เริ่มมีหลากหลาย
หน่วยงานเข้ามา

รพ.เด่นชัย มาดูเรื่องระบบบำบัด

ชมรมนักอนุรักษ์น้อย

สภ.หนองม่วงไข่

ร.ร.อนุบาลอนุพงศ์พัชรินทร์

ร.ร.วังพอนวิทยา

สสจ.นครราชสีมา

รพ.พญาเมืองราย

เครือข่ายเรียนรู้ในชุมชน

ตอนนี้เราเริ่มเกิดเครือข่าย คือหลังจากที่เราทำไประยะหนึ่ง พบว่าจะมีกลุ่ม
คนหนึ่ง เค้าเรียกว่า หัวไว ใจกล้า

คือว่า คำว่า ใจกล้า คือกล้าที่จะเปลี่ยนชีวิตประจำวันของเค้า

นายจ่านง วังแก้ว

คุณพ่อจ่านง วังแก้ว ท่านเป็นอดีตนายก อบต.น้ำรัด ซึ่งได้รับความรู้จากที่โรงพยาบาลเราทำกิจกรรม ท่านก็เอาไปทำที่โรงเรียน ที่ที่บ้านท่านด้วยหลังจากที่ท่านปลดเกษียณ

คุณป้ารัตนา สุริยะทัศน์

อีกท่านหนึ่งคือคุณป้ารัตนา ท่านได้รับความรู้จากเครือข่ายของเรา ตอนนี้ที่บ้านของป้ารัตนา เริ่มจะขยายเป็นศูนย์การเรียนรู้ มีการหมักซอร์โมนผลไม้เองที่บ้าน

คุณป้าท่านเป็นคนที่มีความเป็น green hand คือ ปลูกอะไรก็ขึ้นหมดเลย
เราก็เลยขอให้ทางคุณป้าทำแปลงสาธิตที่โรงพยาบาลของเรา วัตถุประสงค์ก็คือ ท่าน
ผู้อำนวยการของเราต้องการให้ตรงนี้เป็นศูนย์สาธิตให้ชาวบ้านมาดู

แปลงผักของคุณป้ารัตนาสวยงาม ไม่ได้ใช้สารเคมีเลย คุณป้าจะปลูกขึ้นทุก
อย่างนะคะ

ตอนนี้ท่านก็สามารถเป็นวิทยากร เริ่มโก
อินเตอร์ไปกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลเรา เป็น
วิทยากรได้แล้ว ไปหลายเวทีแล้ว

ล่าสุดตอนนี้บ้านคุณป้ากลายเป็นศูนย์
การเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่เราค่อนข้าง
ภาคภูมิใจ

วัดวังพ่อน

อีกอันหนึ่งคือเป็นโรงเรียนวัด อย่างที่บอกว่า พอสามเณรมาดูงานที่เราเขาก็เอาไปขยายผลที่วัด ตอนนี้เขาก็อินเตอร์กว่าเรา เขาทำขายแล้ว

จัดนิทรรศการ

ปลูกผักกินเองด้วยวิธีชีวภาพ

เป็นวิทยากรได้แล้ว

ล่าสุดมีนวัตกรรม ทำโครงการกระถางดอกไม้จากขยะครัวเรือนโลกร้อน เป็นสิ่งที่เราชื่นชมมาก

โรงเรียนอนุบาลอนุพงศ์พัชรินทร์

รร.อนุพงศ์พัชรินทร์ เพิ่งมาได้ไม่นาน กลับไปประมาณอาทิตย์กว่า น้องเขา
เอากลับไปทำที่โรงเรียน เอาไปใช้ขัดล้างห้องน้ำ ห้องน้ำก็ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ
โรงเรียน สะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็น

แล้วเค้ามีการนำไปขยายต่อในชุมชนได้ด้วย เราก็จะเห็นว่าที่ผ่านมาเรา
ค่อนข้างรู้สึกภูมิใจว่า สาขา เรียกสาขาเป็นเครือข่าย เขาเจริญงอกงามด้วยตัวของ
เขาเอง

รางวัล

แล้วก็สิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้น เราก็พบว่า เฝอญว่งานของเรา อย่างที่บอกว่า
เศรษฐกิจพอเพียงมันใช้ได้กับทุกเรื่อง มันเข้าได้กับทุกๆ บริบทนะคะ
แล้วก็ได้รับรางวัลหลากหลาย

ผู้บริหารต้นแบบในเรื่องของการพัฒนาคน

โรงพยาบาลสีเขี้ยว

การประชุม 12th HA National Forum
15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

ศูนย์เรียนรู้สถานบริการสาธารณสุขลดโลกร้อน ภาคเหนือตอนบน เป็นหนึ่งศูนย์ของกรมอนามัย

โครงการชีวิตวิถีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นวัตกรรมบริการจาก กพร.

ถือเป็นมงคลสูงสุดในชีวิตของพวกเราที่
เราได้รับรางวัลด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ ในการประกวดผลงานตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งที่ 2 คือเราเป็น
โรงพยาบาลแห่งเดียวในประเทศไทยที่เข้าร่วม
ประกวดครั้งนี้

ส่งท้าย

ตอนนี้เราก็ทำเป็นเรื่องของศูนย์การเรียนรู้ในหลายๆ อย่าง

เป้าหมายที่เราตั้งไว้ก็คือ เรามองว่าการจะทำต่อเนื่องและยั่งยืน คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เราดำเนินงานด้วยความมุ่งหวังว่า ประชาชนจะไม่จน ไม่เจ็บ เกิดความผาสุกอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ ผอ. บอกว่า ทำไปจนตาย คือ ทำไปจนตายนี้จะเสร็จรึยังไม่รู้

ก็ขออัญเชิญพระราชดำรัสปิดท้ายในเรื่องของการทำงานว่า

“การทำงานอย่าหยิบยกเอาความขาดแคลนมาเป็นข้ออ้าง จงทำงานท่ามกลางความขาดแคลนให้บรรลุผล ทำด้วยความเต็มใจและซื่อสัตย์”

นพ.สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ (ผู้ดำเนินการอภิปราย)

ขอบคุณครับ ก็เริ่มด้วยเรื่องดีๆ ฟังดูว่า เอ๊ะ ทำได้ยังไง จากโรงพยาบาลจนๆ เมื่อปี 47 มีประชากรรับผิดชอบหมื่นกว่า UC ไม่พอใช้ เจ้าหน้าที่ขาดขวัญกำลังใจ 47, 48, 49, 50 เพียงเวลาไม่กี่ปี เป็นภาพอย่างนี้ โดยเบื้องหลังความสำเร็จได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการทำโครงการชีวิตวิถี แล้วก็สามารถสร้างการเปลี่ยนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ทั้งการทำงานแล้วก็ชีวิตส่วนตัว นำไปสู่ในงานด้านบริการก็มีกำลังใจในการสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในงานบริการคนไข้ แล้วก็ต่อมาก็ยังสามารถนำงานนี้เผยแพร่ไป เป็นผู้นำในชุมชน สร้างเครือข่าย ทำงานในเครือข่าย สร้างศูนย์เรียนรู้แล้วก็ขยายงานไปถึงชาวบ้าน โรงเรียน แล้วก็วัด

เพราะฉะนั้น เนื้อหาอัดแน่นถ้าใครยังมีอะไรก็เดี๋ยวขอเบอร์ติดต่อได้ ไปดูงาน หรือจะศึกษาความรู้ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจนะครับ

เรายังมีเรื่องดีๆ ที่จะเล่าจากคุณธวัชชัยอีก ในแง่ของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนดูแลสุขภาพชาวบ้านตามวิถีที่เหมาะสม ตามบริบท เชิญอาจารย์ธวัชชัยครับ

วิถีสุขภาพ..ฉบับชาวบ้าน : อยู่กับธรรมชาติที่เรียบง่ายอย่าง สมดุล

ธวัชชัย กันทวันนา

เรียนท่านอาจารย์สุรชัย ผู้ร่วมเวที และผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่านครับ ผมธวัชชัย กันทวันนา จากเทศบาลตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน รู้สึกอบอุ่นที่ได้กลับคืนมาสู่กระทรวงสาธารณสุขในวันนี้ เมื่อก่อนก็อยู่สาธารณสุข อยู่สถานีนามัย ตอนนั้นก็ย้ายไปอยู่ที่ท้องถิ่น มีใครหลายคนก็บอกว่าผมไปเป็นไส้ศึกในท้องถิ่น เองบประมาณมาให้กระทรวงสาธารณสุข

ท่านมองเห็นภาพว่าในระดับของโรงพยาบาลนะครับ ที่นี้ขยับเข้ามาอีกนิดนึง
ใกล้ๆ ตัว ก็คือระดับของชุมชน เดี่ยวจะลงลึกไปถึงระดับจุลภาค คือทางตัวของ
ชาวบ้าน ตัวของ อสม. จะขับเคลื่อนยังไง

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งและเขตการปกครอง

อยากจะแนะนำนิดนึงว่า ที่ผมอยู่ คือ ตำบลริมปิง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
อยู่ห่างจากตัวเมืองลำพูน 4 กิโลเมตร นิดเดียวนะครับ อยู่ใกล้เมือง แล้วก็ห่าง
เชียงใหม่ 23 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมด 14.14 ตารางกิโลเมตร มี 10 หมู่บ้าน
ประชากร 7 พันกว่าคน

ลักษณะก็คงเหมือน แนวโน้มนะครับว่า ผู้หญิงจะมากกว่าผู้ชาย สังเกตใน
ห้องนี้ก็นึกออกนะครับว่าผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

อาชีพ

แล้วพื้นฐานของคนตำบลริมปิง ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพเกษตรกร ก็มีสวนลำไย ปลุกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เป็นตัวเสริมนะครับ ช่วงของมิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม เชิญไปเที่ยวที่ริมปิง ลำไยเยอะมาก ตอนนี้ถ้าจะไปก็เป็นลำไยใส่สาร

ลองนึกภาพ ย้อนไปในอดีต คาดว่าที่นี่ก็คงไม่ต่ำกว่า 30 ชักคนนะครับ อายุ นะ พอจะนึกภาพออกว่า คำขวัญหรือว่าพื้นฐานของสังคมไทยเดิมที เค้าบอกว่า “ในน้ำมีปลา” ใต้มันครับ “ในนามีข้าว” แสดงความบ่งบอก ถึงความสมบูรณ์ของ ธรรมชาติ ของพื้นที่ ของประเทศไทย แล้วเราก็อาศัยความเป็นธรรมชาติล้อมรอบตัวเรา อาศัยประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อต่างๆ

เพราะฉะนั้น ชีวิตของคนไทยในอดีตเดิมผูกพันอยู่กับธรรมชาติ สังเกตได้ว่า ก็ข้าวของสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ ก็จะเป็นเกี่ยวกับที่อยู่ใกล้ตัว แล้วก็อาศัยความเป็น เครือญาติ หลายท่านทำ Family folder ทำผังเครือญาติ จะเห็นได้ว่ามันมีความ หลากหลาย มีความสวยงาม ว่าเอ๊ะ ใครก็เป็นญาติพี่น้องกัน แล้วอาศัยความเป็น เครือญาติ พักบ้านเหนือ เกือบบ้านใต้ ต้องอยู่เป็นกำเมืองนะครับ หมายความว่ามีความ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

วิถีชีวิต

แล้วที่นี้กระแสนเปลี่ยน เปลี่ยนเพราะอะไรครับ โลกโลกาภิวัตน์ โลกาภิวัตน์ก็มีสิ่งที่ดีนะครับ สันนามิเกิดขึ้นที่ญี่ปุ่น ประเทศไทยเรารู้ทันที เพชรบุรี ระยอง อะไรต่างๆ ก็เตรียมตัวอพยพ แต่ก็คงมาไม่ถึง เป็นสิ่งที่ดี แต่ความเป็นสิ่งที่ดี ที่ซ่อนอยู่ ก็จะมีสิ่งที่มีผลกระทบตามมา เราเจอก็คือว่า ไม่ใช่เฉพาะที่ริมปิง ผมว่า

ภาพรวมก็เจอ ก็คือระบบทุนนิยม ระบบโลกาภิวัตน์เข้าไป ชีวิตของเราเปลี่ยน เรา
เร่งรัด เราเร่งรีบมากขึ้น

อาหารแฉะพวกยุโรป แฉะพวกตะวันตกเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพราะว่าเรา
ต้องรีบ หลายท่านก็ชอบหมูปิ้ง ทำกับข้าวไม่ทัน ก็ซื้อกับข้าวถุงเข้าบ้าน รিমปิ้งก็มี
แบบนี้ ถึงแม้เป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทก็เจอผลกระทบเช่นเดียวกัน

อาหารขยะในเด็ก ขนมขยะ เครื่องดื่มต่างๆ น้ำอัดลม เข้ามามีบทบาท กิน
เพื่อที่จะไม่มีแรง เพราะว่าโฆษณาแต่ละอย่าง เราเองก็รู้สึกกระแสไม่ไหว แรงเยอะกิน
แล้วต้องมีแรง มันสื่อ แต่ทำไมเราไม่สามารถที่จะไปบังคับได้ว่า อะไรที่สื่อให้
ชาวบ้านได้เข้าใจว่ากินแล้วมีแรง

ปัญหา/ผลกระทบ

ขาดการออกกำลังกาย

ผลกระทบที่ตามมาเป็นยังไงครับ เราขาดการออกกำลังกาย ขาดการกินอยู่แบบธรรมชาติ ผักสวนครัวรั้วกินได้เราหายไป

เด็กเกิดมาก็กินนมมารูบรอบ ดูทีวีไปกินนมมารูบรอบไป ความอ้วนเกิดขึ้นตอนแรกก็น่ารักดี โตขึ้นก็ยากที่จะลด ก็อาจจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมบางอย่างได้ นะครับ **หลายท่านหัวเราะ**

ยาเสพติด

ที่นั่นนอกจากสิ่งที่เราเติมเข้าไป เอาสารสังเคราะห์ คนของเราจะ ติดสังคมนักมากขึ้น ไม่ว่างานไหนพี่ไทยเราก็มักใช้เครื่องมือเป็นตัวชูโรง เป็นตัวจุดขาย เอาสิ่งเสพติดเข้าไปสู่ร่างกาย งานไหนพี่ไทยก็เมา

อันนี้ก็สังเกตได้ว่า ช่วงนี้ก็บำบัดเรื่องของยาเสพติดมีมากขึ้น แทบจะเรียกว่าหาซื้อค่อนข้างที่จะง่าย ในชุมชนนะครับ เม็ดละ 100 กว่าบาท มีนะครับ ซื้อได้ง่ายนะครับ หาซื้อได้ง่าย

บางพื้นที่ขาย خوب ผมไปถามเพื่อนผมที่เป็นปลัดอำเภออยู่แถวรอบๆ ชายแดน เขาบอกว่า เขาไม่ถามซื้อกันเม็ด เขาขายกันเป็นถัง ขายกันเป็นลิตร ชนิดที่ว่าตักขายกันไปเลยนะครับ แสดงว่า บ่งบอกถึงมันเข้าถึงง่าย แล้วเยาวชนเราก็เข้าถึงง่าย

โรคภัยไข้เจ็บ

โรคที่ตามมา คงไม่น่าเรียนคุณหมอ คุณพยาบาลทุกท่านจะครับว่า โรคที่ท่านเจอกับคนไข้เนี่ยนะครับ ส่วนใหญ่โรคพวกนี้ เบาหวาน ความดัน หัวใจ พวกนี้เป็นโรคของคนที่ย่ำแย่

แต่เชื่อไหมว่า คนระดับพื้นฐาน หาเช้ากินค่ำ ระดับปานกลาง ก็เป็นโรคนี้เช่นเดียวกัน ริมปิงก็เช่นเดียวกัน เราพบปัญหาแบบนี้เกิดขึ้น

ประเด็นร่วมด้านสุขภาพ

จากการทำแผนชุมชน เสียงจากชุมชนได้สะท้อนให้องค์กรท้องถิ่น

ทุกๆ ปีเราจะมีการทำแผน เราก็ก่อออกไปจัดเวทีคุยกับชาวบ้าน มีปัญหาอะไรใหม่ ท่านนายกท่านผู้บริหารก็จะถาม มีปัญหา มีข้อสงสัย มีเสียงสะท้อนอะไรใหม่ เพื่อที่เราจะได้วางแผนในการพัฒนา

เราพบว่าในด้านของสาธารณสุขมีประเด็นร่วมในเรื่องของสุขภาพ ก็คือ เราเจอปัญหาที่ผมได้นำเรียนไป โรคเบาหวาน ความดัน มีมากขึ้นเรื่อยๆ สถานีนอนมัยเรา รพ.สต. ส่งข้อมูลว่า ตอนนี้บ้านเราเป็นเบาหวานเป็นความดันกันเยอะ เอ๊ะ ทั้ง 10 หมู่บ้าน เป็นเหมือนๆ กัน

ก็เลยมีความคิด แนวคิด ประเด็นร่วมสุขภาพ ณ ตำบลริมปิง คือ เราจะต้องช่วยกัน เราจะปล่อยให้เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นในชุมชนเราไม่ได้ เราอยากเห็นอนาคตลูกหลานของเราดีดิดา มีความอ้วน ขาดการออกกำลังกาย คงไม่ไหว ก็เจอประเด็นร่วม ก็คือ เราต้องมาช่วยกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หรือที่เรียกว่า สุขภาพแบบพอเพียง หลังจากที่เราทำแผน เรื่องนี้ได้้นำเข้าสู่การประชุมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

จุดขายของริมปิงนะครับ ก็คือ มีความเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับท้องที่ หลายท่านถ้าทำงานชุมชนนะครับ สององค์หลักในชุมชนที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนงานคือท้องถิ่น ก็คือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลหรือ อบต. ท้องที่ ก็คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มองค์กรในชุมชน อสม. กลุ่มอพสอ. ทั้งหลายนะครับ มีความสำคัญ

ถ้าสองหัวใจนี้ไปด้วยกัน เชื่อว่า ชุมชนนั้นสามารถที่จะขับเคลื่อนไปได้ทุกๆ งาน เรามีเวทีที่คุยกันทุกเดือน

ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ

หลังจากนั้น เราก็อ๊ะ มันมีปัญหาอย่างนี้เกิดขึ้น เราก็มาพูดคุยแล้วก็คุยกับ หมอหมูจะทำยังไงดี ผมชื่อหมู ทำยังไงดีเราปล่อยให้เหตุการณ์อย่างนี้เกิดขึ้น เราหาอะไรซักอย่างมัยที่มาสรางกระแสนสังคม

ผมไปเจอว่ามี พรบ.สุขภาพแห่งชาติ ท่านได้กล่าวได้เขียนไว้ มีธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพของปี 2552 ได้เขียนไว้ แล้วก็ไปศึกษาของสูงเม่นที่แพร่ ศึกษาที่ชะแล้ของสงขลา แล้วเอาเครื่องมือนี้มาครับ ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ เรามีความเชื่อว่าน่าจะสามารถสร้างกระแสนสังคมในการที่จะขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ

ความหมายธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ

หลายท่านก็คงจะสงสัยว่า ธรรมนูญกับรัฐธรรมนูญต่างกันมั้ย

รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ

ธรรมนูญ คือ เปรียบคล้ายๆ กันมีความเหมือนกันอยู่ว่า ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพ ก็คือ คนทุกคนในพื้นที่มาร่วมกัน บันทึกข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชนที่จะกำหนดแนวทางในการดูแลสุขภาพโดยคนชุมชนและเพื่อคนในชุมชน

ถามว่า ธรรมนูญ ที่ผมจะกล่าวถึงที่ริมปิงเอาไปใช้ที่อื่นได้ไหม อาจจะไม่ใช่เฉพาะบริบทของริมปิง อาจจะไปปรับใช้ได้ แต่ก็ไปวางทั้งหมดคงไม่ไหว เพราะว่าบริบทแต่ละพื้นที่คงไม่เหมือนกัน กินอาหารก็คงไม่เหมือนกัน ใช้ชีวิตไม่เหมือนกัน ก็เลยหาแหล่งทุน ผมเป็นตัวประสาน ชุมชนเค้าเรียกร้องมา ผมเป็นตัวประสานว่าพอจะมีงบประมาณหรือช่องทางไหนที่จะช่วยในการเติมเต็ม ที่จะช่วยในการสร้างกระแสในการขับเคลื่อน

เห็นว่ามีแหล่งทุนอยู่แหล่งหนึ่ง ต้องขอขอบพระคุณนะครับทางสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ที่ได้เห็นความสำคัญและก็เอามาช่วยเติมเต็มในการที่จะขับเคลื่อน

Vision

เราแบ่งการทำงานออกเป็น 3 ระยะ ตั้งแต่ เมษายน 52 ไปถึง กันยายน 54
เรามีความเชื่อมั่นว่าคนในตำบลริมปิง หลังจากที่เราทำไป มันค่อยๆ ที่จะ
ขับเคลื่อน ว่าเรามีความเชื่อมั่นว่าคนตำบลริมปิงจะต้องมีอายุมัน ขวัญยืน

หมายถึง Vision องค์กรหลายท่านทำ Vision ชุมชนก็ทำ มาจาก อายุ วรรณ
โน สุขัง พลัง อายุ คือ อายุมันยืนยาว วรรณะ ก็คือ ผิวพรรณผ่องใส

อายุ วรรณ สุขัง พลัง ก็คือ อายุมันขวัญยืน

ขั้นตอนการทำงาน

เราก็วางลำดับการทำงานออกเป็น 7 ตั้งแต่สร้างคนทำงาน สร้างภาคีเครือข่าย สื่อสารกับชุมชน มีการประกาศใช้ และนำไปสู่การปฏิบัติ และมีการสรุปบทเรียน

สิ่งนี้ที่ผมนำเสนอเรียนก็คือว่า เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม และเข้ามาตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพของตนเอง

ตนเองไม่พอแล้วยังตระหนักถึงสุขภาพของคนในครอบครัว คนในชุมชนด้วย
โดยใช้ธรรมนูญสุขภาพเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการขับเคลื่อนให้ไปสู่ระบบ
สุขภาพที่พึงประสงค์

แนวคิด 3 เหลี่ยมเขื่อนภูเข

ก็ต้องอาศัยวิชาการนิดหนึ่งว่า อาศัยทฤษฎี อาศัยหลักการแนวคิดของ
ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ก็คือ 3 เหลี่ยมเขื่อนภูเข

สิ่งที่สำคัญ ก็คือ ประชาคม ประชาชนครับ การเคลื่อนไหวทางสังคม
การเมืองมีบทบาทที่สำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับชาติที่เราเป็นอยู่ทุกวันนี้
มีผลกระทบทุกวันนี้ น้ำมันพืชต่างๆ หรืออะไรต่างๆ ที่มีผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็น
น้ำมัน น้ำมันพืช หรือสิ่งของต่างๆ มาเกี่ยวกับการเมือง

ท้องถิ่นก็เช่นเดียวกัน ถ้าท้องถิ่น ถ้านักการเมืองไม่เคลื่อน โอกาสที่จะพัฒนา
ก็จะยาก

แต่สิ่งที่สำคัญนั้น ถึงแม้ว่าประชาชนจะเคลื่อน การเมืองก็เคลื่อน แต่ถามว่า
ถ้าเคลื่อนไม่เป็นเสต็ปคงไม่ไหว ต้องอาศัยภาควิชาการ การสร้างองค์ความรู้มาด้วย

ขั้นเตรียมการ

เราก็มีการเตรียมการ คือ เรามีการจัดเวทีจุดประกาย สร้างแรงบันดาลใจในการจัดทำธรรมนูญก็อาศัยสามเหลี่ยมเมื่อกี้จะครับ เอาคนที่เป็นแกนนำทั้งสามภาคส่วนมานั่งคุยกัน มาคุยกันก่อนว่า

ทิศทางที่ชุมชนสะท้อนมานั้น เค้ามีแนวคิดอย่างไร แล้วเราจะขับเคลื่อนไป ยังไง ลองออกแบบดู

หลังจากนั้นก็นำไปสู่การเตรียมการ ก็คือ เวทีเอาคนทุกภาคส่วนในชุมชนมา มีส่วนร่วม เมื่อก็คือ เอามาแค่แกนนำ แต่ตอนนี้เราเคลื่อนไปในชุมชน ลงลึกไปใน ชุมชน ก็มีค่ายเติมสุขสร้างฝัน

ค่ายนี้ก็ผลลัพธ์ที่ออกมา ก็คือมีคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญ แล้วก็มี แบ่งเป็น 4 ฝ่าย ฝ่ายรับฟังความคิดเห็น ฝ่ายยกร่าง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายติดตาม ประเมินผล แล้วก็มีการจัดตั้งสำนักธรรมนูญที่เทศบาลตำบลลพบุรี

นี่คือ บรรยากาศของการทำงาน คณะทำงานยกร่าง ก็จะร่างขึ้นมา เอา ธรรมนูญสามสี่เล่มเมื่อไหร่จะครบ มายกร่าง ยกร่างขึ้นมา แล้วก็นำเข้าสู่วิธีชุมชน

หลังจากนั้นเมื่อয়กร่างเสร็จ เราก็มีการสื่อสารกับสังคม โดยเฉพาะสื่อบุคคล เราอาศัย อสม.เป็นตัวขับเคลื่อน

ขั้นจัดทำ

เอาธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างนั้น เอาให้ อสม.ไปเคาะประตูให้เค้าไปอ่านดูว่า สิ่งที่เรายกร่างมา เค้าคิดตรงกับเราไหม มันเหมาะสมไหม อันไหนทำได้ อันไหนทำไม่ได้ แล้วมาคุยกันในเวที

เวทีระดับหมู่บ้าน

เวทีเราก็จะมีตั้งแต่ เวทีระดับหมู่บ้าน มานั่งคุยกัน ขอความเห็นชอบที่เราได้
ร่างไป ข้อเสนอปรับเปลี่ยน

สิ่งที่ชุมชนสะท้อนมา ก็คือว่า คำพูดในธรรมนูญฉบับนี้ เค้าบอกว่า ต้องใช้คำ
ว่าควร ไม่ควรใช้คำว่าต้อง

คนตำบลริมปิงควรที่จะออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน หรือ
สัปดาห์ละ 3 ครั้งๆละ 30 นาที ไม่ใช่คำว่า คนตำบลริมปิง ต้อง ต้องมันเป็น
เหมือนกับกฎหมายที่มันแข็ง

ชุมชนสะท้อนมาบอกว่า หมอเขียนคำว่า “ต้อง” ไม่ได้ ต้องใช้คำว่า “ควร”
ก็มีเสียงสะท้อน

เวทีระดับโรงเรียน

โรงเรียนเราก็เข้าไป เด็กนักเรียนคิดยังไงกับเรื่องของสุขภาพ ให้สะท้อนให้
ผู้ใหญ่ได้เห็น ให้ผู้ใหญ่ได้รับรู้ว่าเด็กเค้าคิดยังไง ผู้ใหญ่กินเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังไง
เด็กสะท้อนมาอย่างไร มากุ้ยกัน

เวทีระดับตำบล

หลังจากนั้น ก็รวบรวมระดับหมู่บ้าน ระดับโรงเรียนเข้าสู่ระดับตำบล
มีเวทีรับฟังความคิดเห็นระดับตำบล มีการจัดกิจกรรม เวทีเสวนา เอาเรื่องที่
เราคุยกันระดับหมู่บ้านมาคุยกันว่าระดับตำบลขอความเห็นชอบ ก็จัดกิจกรรม
เหมือนเวทีสมัชชาสุขภาพ แต่เป็นสมัชชาสุขภาพย่อยๆในระดับตำบล ก็มีผัก
สวนครัว มีอะไรมาชม มีเรื่องของขยะ ผ้าป่าขยะแนบด้วย สินค้า OTOP ก็มา

เวทีถอดบทเรียน

หลังจากที่เราทำเสร็จ เราก็มาถอดบทเรียนร่วมกันว่า สิ่งที่เราทำไปนั้น มีข้อ
ไหนที่ชุมชนได้สะท้อนมาว่าต้องปรับต้องแก้ไข สุดท้ายก็ออกมาเล่มนี้ละครับ

ธรรมนูญตำบลริมปิง

ธรรมนูญที่เราร่าง มีทั้งหมด 8 ฉบับ ฉบับที่ผมถืออยู่เล่มนี้นะครับก็เป็นฉบับ
ที่ 9 เป็นฉบับร่างนะครับ แต่กว่าจะออกมาได้ต้องใช้ทั้งหมด 8 ฉบับ ที่ผมถืออยู่
นี้เป็นฉบับที่ 9

เดี๋ยวถ้าใครสนใจก็ไปดูได้ที่บูธของโรงพยาบาลลำพูน คุณหมอจันทร์รัตน์ นาค
ทอง ได้นำมาเขียนเรื่องเล่า เรื่องเล่าเรื่องของก้าวไปอย่างช้าๆ กับการดำเนินงาน
ธรรมนูญสุขภาพที่ตำบลริมปิง ไปขอรับได้ มีทั้งหมด 20 เล่ม จากผู้เข้าร่วมประชุม
ทั้งหมด 5 พันคน

ในเล่มนี้ ก็หมายถึงความสนใจครับ คนเราถ้ามีน้อยคนเราจะชอบ ถ้ามีมาก
มันจะไม่เห็นคุณค่า ก็ใครไปก่อนได้ก่อน แล้วต้องตอบคำถามได้ มี 12 หมวด 57 ข้อ

สิ่งสำคัญก็คือ ที่ชุมชนได้ร่วมกันร่างกติกาก็คือ อยู่ในหมวดที่สาม

หมวดที่สามที่ว่าด้วยการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว ในหมวดนี้
ก็จะพูดถึงว่า คนตำบลริมปิงจะต้องทำตัวยังไง จะต้องใช้ชีวิตยังไง ถ้าอยากมีอายุ
ยืนยาว จะต้องทำยังไง 12 หมวด 57 ข้อ

เวทีประกาศใช้

เราก็มีการประกาศใช้ธรรมนูญฉบับนี้ เมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมาแล้ว โชคดีตำบลริมปิงของเราเป็นพื้นที่ตำบลต้นแบบของโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว

เป็นพื้นที่ทรงงานของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ วรัชยา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร

ในธรรมนูญฉบับนี้หมวดที่สามได้บรรจุในเรื่องของการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้เขียนเอาไว้ว่า หญิงหลังคลอดในพื้นที่ตำบลริมปิง ควรที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน แล้วให้อาหารเสริมตามวัยไปจนอายุครบ 2 ปี ได้บรรจุอยู่ในธรรมนูญฉบับนี้ด้วย ก็ประกาศใช้ไปเมื่อวันที่ 25 ที่ผ่านมานี้

ความท้าทายในการขับเคลื่อน

ก็สิ่งที่เกิดความท้าทาย การประกาศใช้ได้ประกาศไปแล้ว ประกาศใช้มันง่าย หลังจากนั้นเราจะขับเคลื่อนกันยังไง ต้องมาช่วยกัน

เป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นว่า จะต้องช่วยกันที่จะสานพลังการขับเคลื่อนให้คนตำบลริมปิง มุ่งสู่การมีอายุยืนขวัญยืน นี่คือการท้าทายที่เกิดขึ้น ทุกภาคส่วนสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาเมื่อก็ต้องมาช่วยกัน

มีการสร้างกระแสนักอย่างต่อเนื่อง ผมเองเป็นผู้ประสานงานผมก็พยายามที่จะหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเคลื่อนไหวให้เกิดการขับเคลื่อนไปตลอด ถ้าไม่มีกิจกรรมมันก็จะหาย สิ่งที่เราประกาศใช้ รูปเล่มที่สวยงามอย่างนี้ มันก็จะหาย ต้องมีกิจกรรมต่อ

อาศัยตัวนี้ขอ สสส. สกว. บรรดาตระกูล ส. ทั้งหลาย จะรู้จักผม ผมเป็นคนขี้ขอ ขอมมาเพื่อใคร ขอมมาเพื่อคนตำบลริมปิง ผมเป็นคนเชื่อมประสานเฉยๆ แต่ที่สำคัญ ถ้าชุมชนไม่เอา ผมก็ไม่สามารถของบประมาณมาดำเนินการได้

การปรับวิถีชีวิต

ก็คงย้อนกลับมาที่เดิม เราจะต้องย้อนกลับมาทบทวนตัวเอง ต้องมาปรับ life style ของตัวเอง หาทางเลือกที่เหมาะสมกับตัวเอง กับครอบครัว กับของชุมชนใน การที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปรับแนวคิด

ถ้าในทางพุทธศาสนา ต้องขออนุญาต ผมเองนับถือศาสนาพุทธ ต้องขออนุญาตศาสนาอื่นด้วยนะครับ เพราะว่าผมขอยกตัวอย่างศาสนาพุทธ

เรื่องของศีล ศีลเป็นข้อปฏิบัติในเรื่องของการครองตนและร่างกาย

สมาธิและปัญญาเป็นเรื่องของจิตใจ สำคัญคือ สติ ถ้าเรามีสติ มีสมาธิ ปัญญาเกิด จะเกิดยังไง ก็เกิดภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดูแลสุขภาพ

ก็ต้องย้อนกลับไป ถ้าอยากเห็นสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม อยากเห็นคนใน ครอบครัวเรามีความสุข จะต้องช่วยกัน ลองกลับย้อนไปดูนะครับ ว่าอดีตเป็นยังไง นะครับ ก็คงนำเรียนเบื้องต้นเท่านี้ก่อน เดี่ยวพบกันในช่วงท้ายๆ อีกครั้งนึงครับผม

นพ.สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ (ผู้ดำเนินการอภิปราย)

ขอบคุณครับ ก็เป็นเรื่องดีๆ อีกเรื่องหนึ่งนะครับที่มาจากพื้นฐานของการมอง โลกโลกาภิวัตน์ ทำให้พฤติกรรมของชุมชน ตำบลริมฝั่งเปลี่ยนไป ก็เลยได้น้อมนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเพื่อที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ทีนี้เพื่อให้มันเป็นระบบ ก็เป็นที่มาของธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพตำบล
ริมปีง จุดเด่นของระบบนี้ก็คือว่า ชุมชนช่วยกันมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น มีความท้าทายที่มี
อยู่นานทีนี้ คือจะต้องไปได้ยังไง ซึ่งพวกเราทุกคนเชื่อว่า ไปได้ แล้วก็คิดว่า คราวต่อไป
ปีต่อไป ก็คงได้มานำเสนอสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ก็ได้เป็นรูปแบบ เป็นกำลังใจให้กับคนที่
จะทำงานด้านนี้ ก็ขอบคุณอาจารย์ธวัชชัยครับ

อีกท่านหนึ่ง ท่านอยู่ในพื้นที่เลย ก็เรียกว่าเป็นคนทำงาน อสม. เป็นประธาน
อสม. ของคนตำบลท่าช้าง ก็มีประสบการณ์ตรง เกี่ยวกับการทำงานในด้านสุขภาพใน
ฐานะที่เหมือนเป็นภาคของประชาชน ก็จะมีเรื่องมาแลกเปลี่ยนในวันนี้ เชิญครับ

แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ชุมชน สุวิถีสุขภาพ บ้านต้นโพธิ์

ผดุงศิลป์ สุวรรณพงษ์

สวัสดีครับ วันนี้เสียงแหบนิดนึงนะครับ ต้องขออภัยด้วย

สวัสดีท่านผู้ดำเนินการอภิปราย แล้วก็ท่านผู้มีเกียรติทุกๆ ท่าน เมื่อถึงฟังที่
เป็นระบบๆ มาเยอะ มาฟังแบบนอกระบบ แบบชาวบ้านมั่งก็แล้วกันนะครับ

ผมเองก็เป็นแค่ชาวบ้านธรรมดาๆ คนหนึ่ง เป็นอสม. ทำงานมา 21 ปี ตั้งแต่ปี
33 ก็อยู่ตรงนี้มา ก็ร่วมงานกันกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตั้งแต่สถานีนามัยจนถึง
โรงพยาบาลประจำอำเภอ โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช

ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านต้นโพธิ์

อันนี้ก็เป็นพื้นที่ ที่บ้านผมเป็นหมู่บ้านทำมิดอร์ญูญิก อยู่ในพื้นที่การดูแลของ
โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช (วสุชนมหาเถระ) อำเภอนครหลวง จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ก็ได้รับความช่วยเหลือ ได้คำปรึกษาหารือจากโรงพยาบาล จาก
สถานีอนามัย ตลอดในเรื่องของการทำงานด้านสุขภาพแบบชาวบ้านๆ อย่างพวกผม

อันนี้ก็เดี๋ยวนี้เปลี่ยนจากสถานีอนามัย เป็น รพ.สต. โรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง

หมู่บ้านผมก็เป็นหมู่บ้านผลิตมิดอร์ญูญิกนะครับ ซึ่งก็คงรู้จักกันดีนะครับ มีด
อร์ญูญิก ก็มีชื่อเสียงของประเทศไทย ของจังหวัดอยุธยา

ก็ทำมิดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้วนะครับ ไม่มีอาชีพอื่นเลยนอกจากทำมิด
อย่างเดียว

วิสัยทัศน์

ที่หมู่บ้านผม จะมีในเรื่องของวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช ก็จะเป็นโรงพยาบาลชุมชนที่ให้บริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพ เพื่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ นั่นคือของโรงพยาบาล

ส่วนของหมู่บ้านผมนะครับ เอาคำขวัญก่อนก็ได้เนาะครับ คำขวัญประจำหมู่บ้านต้นโพธิ์ คือ ต้นโพธิ์ทองถิ่นที่ พระบารมีปกบ้าน

หมู่บ้านผม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ เมื่อปี พ.ศ.2519 เราจึงนำอัญเชิญมาใส่ในคำขวัญหมู่บ้าน พระบารมีปกบ้าน สืบลูกหลานลาวเวียงจันทน์ ก็เป็นชาวเวียงจันทน์มาก่อน ชำนาญเข้าเจ้าเหมือนกันนะครับ แล้วก็ต้นตำรามีตอรัญญิก อันนี้ก็คือคำขวัญ

ส่วนวิสัยทัศน์นะครับ อนุรักษ์พัฒนา ก็เรื่องของอนุรักษ์ภูมิปัญญา การอนุรักษ์ฝีมือในการทำมีด ภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผา ดำรงชีวิตแบบพอเพียง สิ่งที่เราเพิ่มเติมเข้ามาก็คือ เราเป็นหมู่บ้านที่เราต้องการที่จะเป็นหมู่บ้านที่มีสุขภาพดี เราก็เลยใส่ชื่อเสียงบ้านรักสุขภาพ

ซึ่งตรงนี้ คณะกรรมการหมู่บ้าน แล้วก็ที่ประชุมหมู่บ้าน ยอมรับกันหมดทุกคน เรียกว่า 99% ของครัวเรือนยอมรับในเรื่องของคำขวัญ ยอมรับในเรื่องของวิสัยทัศน์ แล้วก็นำไปสู่การปฏิบัติ

เครือข่ายสุขภาพ

ในการทำงานในหมู่บ้านเราก็จะใช้วิธีการปรึกษาหารือกัน อันนี้คือ ปรึกษาหารือในห้องประชุม แต่อันนี้ปรึกษาหารือกันตามโคนต้นฉำฉา ปรึกษาหารือตามศาลาวัด เวลาทำบุญสงกรานต์ ทำบุญปีใหม่ นั่นก็คือ ผมได้เปรียบเค้านตรงที่ผมเป็นคนคว่ำไม้ ผมก็จะคุย คุยกับชาวบ้าน คุยกันไปคุยกันมา คุยเรื่องเบาหวานบ้าง คุยเรื่องความดันบ้าง เรื่องคนนั้นทำไมเป็นอัมพาต เรื่องคนนี้ทำไมขาด่วน ทำไมต้องถูกตัดขาด อะไรอย่างนี้ คุยไปคุยมาก็เข้าสู่เรื่องของสุขภาพ

ก็คือพูดง่ายๆ มีทั้งคุยในรูปแบบการประชุมอย่างที่เราเห็น คุยนอกกรอบแบบ ก็คือ จับเข่าคุยบ้าง นั่งคุยตามสถานที่ต่างๆ ที่พอจะเอื้ออำนวยบ้าง เราก็ร่วมวิเคราะห์ ร่วมทำกันจนตอนหลัง ก็เริ่มมาคุยกันใน อสม.

อสม. หมู่ผมมี 10 คน ผมลืมหืมให้ข้อมูลไปนะครับ หมู่ผมมีหลังคาเรือน ประมาณ 167 หลังคาเรือน มีประชากร 680 กว่าคน เพราะฉะนั้นก็มี อสม. ประมาณ 10 คน ก็มานั่งคุยกันในอสม. เลย

พอตอนหลังจากคุยจากชาวบ้านมาเยอะแยะแล้ว เรามาทำความรู้จักกับบ้านเรา กันดีกว่า ถ้าอย่างงั้น แบ่งโซนกันไปแล้วใช้มัย แบ่งโซนกันปั๊บ คุณไปสำรวจในโซน คุณเลย ในโซนคุณเบาหวานก็คน หลังคาไหนเป็นเบาหวาน หลังคาไหนเป็นความดัน หลังคาไหนเป็นผู้พิการ หลังคาไหนมีเด็กอายุต่ำกว่า 6 ขวบ หลังคาไหนเป็นอย่างไร ดึงออกมาให้หมด แล้วมานั่งเขียนแผนที่เดินดินกัน

แผนที่เดินดิน

มานั่งเขียนแผนที่เดินดินกันเล่นนะครับ อสม. 10 คนมาจุ่มหัวกันเขียน แล้วก็เอาแผนที่เดินดิน ขึ้นบนศาลาวัดเลย วันทำบุญ ให้เค้าดู ตรงไหนยังผิดพลาด ชาวบ้านดูกันว่าบ้านเรานั้นเป็นอย่างนี้ ตอนเดินมันก็เดินยั้งนี้ แต่พอขึ้นมาเป็นแผนที่แล้ว มันเป็นอย่างนี้ เป็นยังไง ก็ให้พี่น้องชาวบ้านได้ช่วยกันแก้ไข ตรงไหนเป็นแหล่งมั่วสุม ตรงไหนมีวิดีโอเกม เป็นร้านเกม ตรงไหนเป็นที่ออกกำลังกาย ตรงไหนเป็นที่อะไรๆ มันก็จะอยู่ในแผนที่เดินดินหมด

ซึ่งตรงนี้ต้องขอบคุณมูลนิธิสร้างสุขชุมชน ที่ผลักดันแล้วก็ให้การสนับสนุน ให้ อสม.บ้านต้นโพธิ์ได้ไปศึกษา ได้ไปสัมมนาแล้วก็ผลักดันให้เราหันกลับมาดูบ้านเรา พอกลับมาดูบ้านปุ๊บ เราก็เริ่มทำแผนที่เดินดิน

แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์

จากแผนที่เดินดินเราก็มารู้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ ซึ่งตรงนี้ก็วิชาการ
หน่อยนึงนะคะ

ตาราง 11 ช่อง เนื่องจากกระดาษมันเยอะมากหาไม่เจอ ไม่รู้ตรงไหนนะคะ
ก็เลยมันเป็นปึกเบ้อเรอเลย มานั่งทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์กัน แต่แผนที่ทางเดิน
ยุทธศาสตร์อันนี้ไม่ได้ทำหมู่เดียว ทำทั้งตำบล หมดตำบลผมเลย 8 หมู่ มานั่งทำกัน

ทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์แล้วมันก็นำไปสู่ปัญหา ไม่ว่าเรื่อง ของเรื่อง
โภชนาการ เรื่องการเกิดโรคอะไรต่างๆ มานั่งวิเคราะห์กัน ทำไมถึงเป็นเบาหวาน
ทำไมถึงเป็นความดัน มานั่งวิเคราะห์ๆ กัน

ก็พอไปเจอผลแล้วนะคะ จริงๆ แล้วมันมีหลายโครงการมากเลยนะคะ ที่
เกิดจากแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ที่วิเคราะห์ แต่จะนำมาคุยให้ฟังเฉพาะเอาของ
หมู่บ้านผมก่อนนะคะ

โครงการ

ปลูกพืชสมุนไพรใกล้ตัว

โครงการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ตัวนี้ก็เนื่องจากการวิเคราะห์แผนที่เดินดิน วิเคราะห์แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์แล้วไปสู่กลยุทธ์อะไรต่างๆ เราเห็นว่าเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่เป็นปัญหาของเราก็คือ เรื่องของอาหารนะครับ

หมู่บ้านผมท่านจะเห็น ไม่มีพื้นที่ปลูกผักเลย จะเห็นว่าขนาดเราจะช่วงชิงเอากะถาง เอาอะไรมาวางหน้าบ้าน ข้างบ้าน อะไรประมาณนี้นะครับ เพราะว่าเราไม่ใช่บ้านเกษตรกร เป็นบ้านคนทำมิด ไต๋ถุนบ้านก็คือที่ทำมิด ข้างบนบ้านก็คือที่นอน ตีสี่ตีห้าเราก็ตี้นลงมาทำมิด เราก็ไม่มีเวลา พืชผักทุกชนิดซื้อ 100% ถ้าวันไหนน้ำมันหมดโลกนี้ รถไม่วิ่ง เราก็ออดกิน ข้าวเราก็อซื้อ ทุกอย่างซื้อหมดนะครับ 100% หมดเลย เราทำมิดอย่างเดียวจริงๆ

เพราะฉะนั้นเราก็เลยมองเห็นว่า มันมีปัญหา ทำ**ใจจะช่วงชิง** แล้วเราก็ไม่รู้ว่ามีสารพิษสารเคมีอะไรยังงี้บ้าง ใช่มั้ยครับ เราก็เลยช่วงชิงทำโครงการนี้ขึ้นมาจากผลิตผลของแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ แผนที่เดินดินของเรา

ก็ได้คุยกัน แล้วก็ทำโครงการขอการสนับสนุน ก็ทำโครงการนี้นะครับ ปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อสุขภาพ สมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ชาวบ้านเข้าร่วมโครงการกัน บ้านผมมี 167 ครัวเรือน แต่ว่าเป็นบ้านร้าง เป็นบ้านอะไรชะ 40-50 หลัง คือมีแต่บ้านแต่คนไปอยู่กรุงเทพ มีแต่บ้าน คนไปทำงานที่อื่น เหลือจริงๆ ก็ 100 กว่าหลัง ชาวบ้านเกินครึ่งเข้าร่วมโครงการ เพราะเป็นโครงการครั้งแรกและทำกัน ก็เห็นชาวบ้านมา

ขั้นตอน

กิจกรรมหลัก

- สร้างความรู้และข้อถกเถียงร่วมกัน
- รับสมัครครัวเรือนเข้าโครงการ
- แจกพันธุ์พืชผักในแต่ละครัวเรือนที่แตกต่างกัน

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

การตรวจสอบสารเคมีในพืชผัก

- บันทึกการแบ่งปันพืชผักสวนครัวกันเอง
- รวบรวมการประกวดพืชผักสวยงาม และ แบ่งปันกันเอง

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

พอเราเข้าร่วมโครงการปุ๊บ เราก็ให้ความรู้ให้รับความรู้ก่อนเลย

ให้เค้าเข้าใจก่อนว่า ทำไมเราต้องมาปลูกพืชผักกินเอง ทำไมเราจะต้องไปหวังพึ่งกับตลาดตลอด

แล้วเราก็ใช้หลักของเราว่า เราจะแบ่งปัน เราไม่มีการขาย

ผลลัพธ์

แล้วมันก็จะไม่มีสารเคมี ไม่มีอะไรเลยนะครับ จะเป็นใบเป็นรูปเป็นอะไรเราก็ปล่อย

แล้วก็ที่สำคัญก็คือ แบ่งปันกัน แบ่งปันกันกิน ไม่มีการซื้อไม่มีการขาย บ้านนุ่นมาขอ

เราให้แต่ละบ้านทำสมุดไว้นะครับ วันนี้บ้านนุ่นมาขอพริกเราไป 3 กำ ก็จัดไว้ด้วย วันนี้เค้ามาเอาใบกระเพราไป อย่างบ้านผมดอกแค

อันนี้ฟักทองนะครับ นุ่นต้นดอกแค แค่ต้นเดียวแจกกันได้ทั้งหมด

ก็ดำเนินโครงการการกันมาเรื่อยๆ จนถึงวันที่ 16 ตุลาคมก็เรียบร้อย น้ำมาหมดเลยครับ ก็ไม่ทันได้สรุปโครงการ

แต่ว่าตอนหลังเราทำใบประเมินนะครับ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการทำใบประเมิน 99.99% มีอยู่บ้านเดียวเท่านั้นที่บอกว่าจะไม่เอาอีกแล้ว นอกนั้นอยากให้ทำโครงการอีก นี่คือโครงการหนึ่ง

ปูนแดงป้องกันไข้เลือดออก

แล้วต่อมาก็คือเรื่องของโครงการปูนแดงป้องกันไข้เลือดออก กันวัดกรรม
ป้องกันการเกิดลูกน้ำยุงลาย

อันนี้เราก็ใช้ปูนกินกับหมากมาทำ จากการที่สะสมประสบการณ์แล้วจากการ
ที่ผมมีปูนแดงก้อนที่ผมได้ทำ ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2551 ผมทดลองใช้ 4 ธันวาคม 51
ถึงวันที่ 10 ตุลาคม 53 ใช้ที่บ้านตัวเอง ปรากฏว่า มันไม่มีลูกน้ำเลย พอมันไม่มี
ลูกน้ำเลย

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

- ลดการใช้สารเคมีในชุมชน
- ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อทรายอะเบท ที่มีราคาถูก
- ที่ภาคผนวกโดยการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

เราขยายผลแล้วปัญหาเรื่องของไข่เลือดออก เราต้องซื้อทรายอะเบท ซึ่ง
ราคาถึงหลายตังมากนะครับ ก็เลยมาทำโครงการนี้

วิธีการผสมปูนแดง

โครงการ ปูนแดงป้องกันไข่เลือดออก

วิธีการผสมปูนแดง

- นำปูนแดงมาชั่งน้ำหนักเป็นเนื้อเดียว
กัน โดยไม่ต้องผสมน้ำ
(ห้ามชั่งน้ำหนักเนื่องจากปูนจะเหลวไม่จับเป็นก้อนแข็ง)
- นำปูนที่ได้มาแล้วมาอัดลงพิมพ์
(ท่อ PVC ตัดทำพิมพ์)
- อัดให้แน่นตากปูนกับแสงแดดจัด จนปูนแห้ง ขึ้นเป็นสีขาว

การประชุม 12th HA National Forum 15 – 18 มีนาคม 2554 ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

ก็ได้เพื่อน อสม.มาช่วยกัน ที่แรกเราใช้วิธีปั้นด้วยมือ แล้วตอนหลังมาใช้
ท่อพีวีซีทำ แต่ว่าที่จริงแล้วปั้นนี่ดีกว่าเยอะเลย ปั้นแล้วไม่แตก ใส่ท่อพีวีซีแล้วแตก
แต่ที่นี้ผมอยากจะเน้นนิดนึงในนี้ไม่มี นั่นก็คือว่า ปุนแดงนะครับ มันแค่การ
ไม่ให้เกิดลูกน้ำ แต่มันไม่ได้ฆ่าลูกน้ำ
เพราะฉะนั้น ก่อนที่เราจะใส่ เราควรดูด้านในของภาชนะซะก่อน ให้สะอาด
เพื่อทำลายไข่ลูกน้ำที่มีอยู่เก่าให้หมด แล้วเราก็ใส่

คุณสมบัติของปุนแดง

คุณสมบัติปุนแดง เยอะแยะเลย

การติดตามประเมินผล

จากการประเมินโครงการที่ตั้งทีมงาน ก็คิดว่าได้ผล แต่ว่าก็จะมีบ้างที่อย่างที่ผมพูดแล้วละ ว่าถ้าหากเราไม่ได้ทำความสะอาดข้างภาชนะ ก็จะมีลูกน้ำ

และอย่างหนึ่งก็คือว่า ควรจะซัก 2 เดือน เติมนูนแดงลงไปอีก เพราะคาดว่าจะเกิน 2 เดือนไปแล้วมันอาจจะยังเกิดลูกน้ำได้

ผลลัพธ์

ก็ 70% ที่จริงแล้วก็ 70 กว่าไม่พบลูกน้ำเลย มีบ้านที่พบลูกน้ำก็ไม่กี่หลัง นี่ก็ตอนไปที่ตลาดไทนะครับ

รับโล่รางวัล จากท่าน ดร.พรรณศิริ กุลมาทศิริ รณบ.สาธารณสุข

ผมนำเสนอแค่ 2 โครงการหลักๆ ที่เป็นผลผลิตมาจากการที่เราทำแผนที่เดินดิน จากการทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ ที่จริงแล้วมีตั้งเป็น 10 โครงการที่ทำ ไม่ใช่แค่โครงการนี้ ยังมีเรื่องของการขยับนิตออกกำลังกาย 30. ทั้งหมดเลยนะครับ ทำอาหาร ทำออกกำลังกาย ทำเรื่องอารมณ์ ทำเรื่องการเข้าวัด เรื่องอะไร ซึ่งไม่ได้นำมาใส่ใน power point นะครับ แต่จริงๆ เป็นโครงการที่ทำร่วมกันหมด

แล้วผลของมันก็คือ ตอนนี้นะครับหมู่บ้านผม เป็นหมู่บ้านที่ไม่พบคนเสี่ยง คนเสี่ยงเป็นเบาหวาน ไม่เป็นเบาหวาน แต่ก่อนนี้ทุกปี พอคัดกรองทีไร เจอทุกปี เจอทีละ 4 – 5 คน แต่ 2 - 3 ปี ตั้งแต่ทำโครงการมาไม่เจอแม้แต่คนเดียว แต่ว่ามีผู้เสี่ยง 140 กว่าคนที่ว่ามีกรรมพันธุ์ มีน้ำหนักเกิน อยู่ในวัยเสี่ยง แต่ใน 1 – 2 ปีนี้ไม่พบคนกลุ่มเสี่ยงที่ขึ้นมาเป็นเบาหวานเลยแม้แต่คนเดียว ขอขอบคุณครับ

นพ.สุรชัย ปัญญาพฤทธิพงศ์ (ผู้ดำเนินการอภิปราย)

ขอบคุณครับ ก็เป็นเรื่องที่เห็นรูปธรรมชัดเจน อาจารย์เค้าเริ่มจากแผนที่เดินดิน ที่ทุกคนจาก อสม.แล้วก็มีส่วนร่วม นำไปสู่แผนที่ยุทธศาสตร์ แล้วก็มีโครงการต่างๆ ที่วันนี้ยกตัวอย่างเป็นแค่ sample ในบางตัวอย่าง

แล้วก็สิ่งที่น่าสนใจมากคือ แม้ว่าโครงการนี้จะโดนน้ำท่วมไปแล้ว แต่ทุกคนก็มุ่งมั่น เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าสิ่งที่มันเป็นอุปสรรคสำหรับคนที่ไม่มีไฟ มันเป็นความท้าทาย

ในวันนี้วิทยากรทั้ง 3 ท่าน ก็ได้มาแลกเปลี่ยนกับพวกเราถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เกี่ยวพันกันกับชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งสามท่าน ทั้งสามแห่ง สามที่ ได้น้อม

นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการทำงาน

จะเห็นว่าหลักปรัชญานี้ที่พูดถึงลักษณะสามประการคือ เดินสายกลาง ทางสายกลาง และความมีเหตุผล ขึ้นกับการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ที่เราอยู่ แล้วสิ่งที่จะสร้างลักษณะอีกอันที่สำคัญ คือ การสร้างภูมิคุ้มกัน

จะเห็นว่าโครงการต่างๆ เมื่อชาวบ้าน เมื่อชุมชนมีส่วนในการออกความคิดเห็น สิ่งที่ทำ มันจะเป็นภูมิคุ้มกันที่จะทำต่อไป จะเห็นอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ล้มเหลวไม่ใช่ปัญหาอุปสรรคอีกต่อไป นี่จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการที่จะนำวิถีชีวิตชาวบ้านให้เดินต่อไป

แล้วยังมีจุดในเงื่อนไขที่สำคัญที่ทุกท่านนำเสนอเหมือนกัน ก็คือ ในเรื่องการใช้ความรู้ ทางแพทย์ก็ใช้ความรู้ของวิธี..... (ฟังไม่รู้เรื่องนะค่ะ เวลาที่ 1:02) เช่น ของหนองม่วงไข่ ก็ไปศึกษาเรื่องของ EM เชิญวิทยากรมา ของส่วนตำบล ของส่วนท้องถิ่น ของชาวบ้าน ก็ศึกษาความรู้จากทางการแพทย์ ก็จะเกิดโครงการแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ที่สำคัญคือ ความมีคุณธรรม ความมีสิ่งยึดเหนี่ยว สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ดี

เรามีเวลาน้อยไปนิดนึง ก็ต้องขอขอบคุณวิทยากรทั้งสามท่านที่มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับพวกเรา และเชื่อว่าสิ่งที่เป็ประโยชน์มากขึ้น ก็คือว่า ถ้าท่านได้อะไรบางอย่างจากวันนี้เป็น message กลับบ้าน แล้วก็สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานต่อไป ขอขอบคุณครับ